

СУЧАСНИЙ УРОК — УРОК У СИСТЕМІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

У статті подаються рекомендації до впровадження особистісно зорієнтованого навчання учнів у педагогічну діяльність учителя математики загальноосвітньої школи.

Орієнтація на людину, фундаментальні цінності, рішуча демократизація освіти — ось ті підвалини, на яких має базуватися освіта третього тисячоліття. Гармонійно розвинена особистість має стати головною метою і змістом усієї системи освіти. Замість пріоритету держави в освітянському просторі на перше місце має бути поставлена саме людина.

Питання пошуку шляхів до вказаної мети нашої освіти нового сторіччя — підготовки розвинених і гармонійних особистостей — перебуває серед центральних проблем сучасної української філософії, педагогіки, психології та інших наук, які за кордоном входять до групи "освітніх".

Проблеми сучасної освіти призвели до того, що вже на початку 70-х років ЮНЕСКО віднесло питання реформування освіти до розряду глобальних проблем людства. Більшість дослідників згодна з твердженням відомого американського соціолога Д. Белла, що провідною нацією буде та, яка створить ефективну систему освіти, щоб максимально розвинути потенціал своїх молодих співвітчизників. Тому переорієнтація на методологію особистісно зорієнтованого навчання є природним результатом тих змін, які відбуваються в Україні та й у всьому світі. Особистісна орієнтація не є визнанням учня як такого (як індивіда, індивідуальності, суб'єкта), що є віссю особистісного процесу. Такою віссю є його особистість із проекцією в майбутнє: "особистість в минулому, особистість нині — особистість у майбутньому".

Метою особистісно зорієнтованого уроку є створення оптимальних умов для виявлення пізнавальної, розвивальної активності учнів.

Засобами досягнення вчителем цієї мети можуть бути:

- використання різноманітних форм та методів навчальної діяльності, які дозволяють розкрити суб'єктний досвід учнів;
- створення атмосфери зацікавленості кожного учня результатами роботи всього класу;
- стимулювання учнів до висловлювань, використання різних способів виконання завдань без побоювань помилитися, отримати хибну відповідь тощо;
- використання протягом уроку дидактичного матеріалу, який дозволяє учневі обрати найбільш значущі для нього вид та форму змісту навчального матеріалу;
- оцінка досягнень учня протягом усього процесу його діяльності, а не тільки за кінцевим результатом;
- заохочення прагнень учня знаходити свій спосіб роботи, аналізувати протягом уроку роботи інших учнів, вибирати та засвоювати найбільш раціональні з них;
- створення на уроці педагогічних ситуацій спілкування, які б дозволяли кожному учневі виявляти ініціативу, самостійність, вибірковість у способах роботи, створення обстановки для природного самовираження учня.

Пропонуємо план бінарного уроку з математики в 6 класі в системі особистісно зорієнтованого навчання на тему "Розв'язування задач на відсотки" з використанням інтерактивних методів навчання.

Тема. *Розв'язування задач на відсотки*

Мета. Формувати навички розв'язування задач на відсотки, розвивати в учнів усну і письмову культуру мовлення, логічне мислення, заохочувати учнів до самостійної навчальної діяльності, виховувати у них позитивну мотивацію до навчання, відповідальність за власні навчальні досягнення.

Очікувані результати.

Після уроку учні зможуть:
перетворювати відсотки у дріб,
знаходити відсоток від числа,
знаходити число за його відсотком,
знаходити відсоткове відношення двох величин,
знаходити, на скільки відсотків змінилася величина.

Тип уроку: засвоєння вмінь і навичок.

Обладнання: картки із завданнями "Дидактичні матеріали для тематичних атестацій з математики, 6 клас" за редакцією А. Капіносова; збірник завдань для державної підсумкової атестації з алгебри, 9 клас за редакцією З.І. Слєпкань.

Хід уроку.

I. Етап орієнтації.

Мотивація навчальної діяльності.

Пропоную учням девіз уроку: "*Сім разів подумай, один раз розв'яжи*".

Бесіда

Задачі на відсотки включені у збірник завдань для державної підсумкової атестації з алгебри у 9 класі, а також у збірники вступних іспитів з математики у вищі навчальні заклади. Тому засвоєння цієї теми є дуже важливим.

II. Етап повідомлення теми, мети, завдань уроку та очікуваних навчальних результатів.

III. Етап проектування.

Надання необхідної інформації

Для успішного розв'язування задач на відсотки необхідно пригадати:

- як перетворити відсоток у дріб,
- як знайти відсоток від числа,
- як знайти число за його відсотком
- як знайти відсоткове відношення двох величин,
- як знайти, на скільки відсотків змінилася величина.

Відповіді на ці питання ми дамо в процесі дидактичної гри "Математичний волейбол". Учні класу об'єднані у п'ять груп по шість осіб у кожній.

I і II групи — це перша команда, III і IV групи — друга команда, а V група — судді.

За вказівкою вчителя одна з команд "вводить м'яч в гру" — пропонує завдання, адресуючи його конкретному гравцеві іншої команди. Вказаний гравець повинен "прийняти м'яч" (дати відповідь на питання), після чого "посилає м'яч" на поле суперника — пропонує своє питання конкретному гравцеві команди суперника.

Гра триває 6 — 7 хвилин.

Якщо завдання поставлено невірно, то "м'яч виходить за межі поля" — гравець команди суперників, не відповідаючи, ставить своє запитання.

У випадку, коли названий гравець не може впоратись із завданням, він має право "перепасувати м'яч" іншому гравцеві своєї команди, назвавши його прізвище.

Кожне завдання можна "перепасувати" лише один раз. Час знаходження відповіді обмежений — не більше 30 секунд.

Якщо гравець не встиг відповісти або дав невірну відповідь, то його команді "забито м'яч".

Суддями в кінці гри підводиться підсумок, оголошується команда-переможець, відзначаються кращі гравці.

IV. Організація виконання плану діяльності

Інтерактивна вправа — центральна частина заняття.

Пропоную учням задачі на картках, де потрібно вибрати правильну відповідь з чотирьох запропонованих. Кожен учень працює самостійно, потім результати обговорюються в групі. І в кінці уроку вчитель перевіряє правильність розв'язку (картки з завданнями додаються — задачі взяті зі збірника завдань для державної підсумкової атестації з алгебри у 9 класі).

На другому уроці учні працюють у групах, розв'язуючи задачі з дидактичних матеріалів на сторінці 9 (IV рівень). При розв'язуванні задач використовую такий вид діяльності на уроці як "Акваріум". Спочатку в "Акваріумі" працюють учні першої групи. Учні цієї групи починають обговорювати розв'язання першої задачі. Група, що працює, керується таким алгоритмом:

- обговорить способи її розв'язання, використовуючи метод дискусії;
- дійдуть спільного рішення за 3-5 хвилин.

Усі інші учні груп мають тільки слухати, не втручаючись у хід обговорення, спостерігають, чи відбувається дискусія за визначеними правилами.

Після закінчення 3-5 хвилин учні решти груп обговорюють питання:

- чи погоджуються вони з думкою певної групи;
- чи була ця думка достатньо аргументованою;
- чи є цей спосіб розв'язування раціональним.

Кожна група по черзі побуває в "Акваріумі".

Обговоривши раціональний спосіб, учні розв'язують запропоновані задачі.

V. Контрольно-оцінювальний етап.

Підведення підсумків, оцінювання навчальних досягнень учнів, мотивація оцінок.

При підведенні підсумків звертаю увагу учнів на очікувані результати уроку і, передаючи уявний мікрофон, з'ясовую:

- чи досяг очікуваних результатів кожен учень та клас у цілому (при цьому учні обговорюють відповідь)?
- що могло б бути організовано краще, корисніше?
- над якими навичками, вміннями ще треба працювати?

Таким чином, досягається основна мета особистісно зорієнтованого уроку — створення оптимальних умов для виявлення пізнавальної, розвивальної активності учнів, створюється атмосфера творчої невимушеності, що допомагає кожній дитині виявити свої здібності.

Матеріал надійшов до редакції 02.03.2005 р.

Хорова Л.И. Современный урок – урок в системе личностно ориентированного обучения.

В статье представлены рекомендации по использованию личностно ориентированного обучения учащихся в педагогической деятельности учителя математики общеобразовательной школы.

Khorova L.I. Modern Lesson – Lesson in the System of a Person Oriented Teaching

The paper introduces certain recommendations on employing personal approach in the process of teaching mathematics at comprehensive school.